

Ebeveynlerin Sosyal Problem Çözmelerinin Çocukların Sosyal Problem Çözmelerini Yordaması

Esra Dereli¹

Type/Tür:

Research/Araştırma

Received/Geliş Tarihi: August 13/13 Ağustos 2018

Accepted/Kabul Tarihi:

February 23/ 23 Şubat 2019

Page numbers/Sayfa No: 113-134

Corresponding

Author/İletişimden Sorumlu

Yazar: derelie@ogu.edu.tr

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication. / Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright © 2019 by

Cumhuriyet University, Faculty of Education. All rights reserved.

Öz

Özet Araştırmanın genel amacı ebeveynlerin sosyal problem çözme becerileri ile çocukların sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın ilk alt amacı ebeveyn Sosyal Problem Çözme Envanteri – Kısa Formunun Problem Yönelimi alt ölçeğinin alt boyutları, Problem Çözme Tarzı alt ölçeğinin alt boyutları ve toplam sosyal problem çözme ile Wally Çocuk Sosyal Problem Çözme Dedektif Oyun Ölçeğinin alt boyutları ve toplam sosyal problem çözme arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırmanın ikinci alt amacı ise ebeveyn sosyal problem çözme alt ölçeğinin alt boyutlarının ve toplam sosyal problem çözenin çocukların sosyal problem çözme alt boyutlarını ve toplam sosyal problem çözmelerini yordayıp yordamadığını incelemektir. Araştırma tarama modellerinden ilişkiyel tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini Eskişehir il merkezinde 2018-2019 eğitim- öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 324 ebeveyn ve çocukları oluşturmaktadır. Veriler Sosyal Problem Çözme Envanteri – Kısa Formu ve Wally Çocuk Sosyal Problem Çözme Dedektif Oyun Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde pearson korelasyon katsayısı ve çoklu regresyon kullanılmıştır. Araştırmada ebeveynlerin probleme yönelim ve problem çözme tarzları alt ölçeklerinin alt boyut puanları ile çocukların sosyal problem çözme alt boyut puanları arasında orta düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ebeveynlerin probleme yönelim ve problem çözme tarzları alt ölçekleri alt boyut puanları ve toplam sosyal problem çözme puanları, çocukların sosyal problem çözme alt boyut puanlarını ve toplam sosyal problem çözme puanlarını anlamı düzeyde yordamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn sosyal problem çözme becerisi, çocuk sosyal problem çözme becerisi, prososyal davranış, anti sosyal davranış, okul öncesi dönem.

Suggested APA Citation/Önerilen APA Atf Biçimi:

Dereli, E.(2019). Ebeveynlerin sosyal problem çözmelerinin çocukların sosyal problem çözmelerini yordaması. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(1), 113-134.
<http://dx.doi.org/10.30703/cije.453128>

¹ Doç. Dr. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Eskişehir/Türkiye
Title, Eskişehir Osmangazi University, Education Faculty, Preschool Education Department, Eskişehir/Turkey
e-mail: derelie@ogu.edu.tr ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1726-3144>

The Prediction of Parents' Social Problem Solving on Childrens' Social Problem Solving

Abstract

This study aims to examine the relationship between parents' social problem solving skills and children's social problem solving skills. The first sub-purpose of this research is to determine the relationship between sub-dimensions of problem-orientation subscale, sub-dimensions of Problem Solving Style subscale, total social problem solving scores and sub-dimensions of child social problem solving, total problem solving of Wally Child Social Problem Solving Detective Game Test. The second sub-purpose of this study is to determine whether the sub-dimensions of parents' social problem solving sub-scale and total social problem solving predict sub-dimensions of children's social problem solving and total problem solving. The research was carried out through one of the screening models, namely, the relational screening model. The sample of the study consisted of 324 children and parents of these children attending preschool education institutions of the Ministry of National Education in the 2018-2019 academic year in Eskişehir city center. Social Problem Solving Inventory - Short Form, and Wally Child Social Problem-Solving Detective Game Test were utilized as data collection tools. Data were tested with Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis. The findings of the study demonstrated that there was a moderate significant correlation between sub-dimensions of problem-orientation subscale, problem solving styles subscale and child social problem solving of subdimensions. Furthermore, sub-dimensions scores of problem solving style, and problem orientation significantly predicted children social problem solving sub-dimensions and total children social problem solving scores.

Keywords: Parent social problem solving, child social problem solving, prosocial behavior, antisocial behavior, preschool period

Giriş

Erken çocukluk döneminde ebeveynler çocuklarının akranlarıyla konuşma, kişiler arası problem çözme, yaşlılarının oyununa katılma, engellenmeyle başa çıkma ve duygularını düzenleme gibi sosyal becerilerin kazanılmasında önemli rol oynamaktadırlar (Crick and Dodge, 1994; Raikes andThompson, 2008). Sosyal beceriler, bireylerin toplum tarafından verilen görevleri/rolleri yerine getirebilmeleri için sergilemesi gereken belirli davranışlardır. Sosyal beceri bireyin başkalarıyla etkili iletişim kurmasını ve sosyal olarak kabul edilmez tepkilerden kaçınmasını sağlayan, sosyal olarak kabul edilebilir öğrenilmiş davranışlardır. Sosyal beceriler paylaşma, yardım etme, ilişkileri başlatma, yardım isteme ve görgü kurallarını içerir. Sosyal becerilerin bu kapsamlı tanımı, hem akran kabulünün hem de davranışsal tanımların bir birleşimidir. Sosyal beceriler, (1) işbirliği (2) hakkını aramak (3) sorumluluk (4) empati ve (5) kendi kendini kontrol etme olmak üzere beş farklı davranış kümesinden oluşmaktadır (Gresham and Elliott, 1994). Sosyal beceriler ilk olarak aile içerisinde gelişmeye başladığı için sosyal becerilerin temelini de aile oluşturmaktadır. Erken çocukluk döneminde geliştirilmesi gereken sosyal beceriler bireyin sonraki yaşamında sosyal-duygusal, bilişsel gelişimini ve akademik başarısını etkilemektedir (Brodski and Hembrough, 2007). Sosyal becerileri kazanmış çocuklar evde ve okulda akranlarıyla rahat ve pozitif etkileşim kurmak için gerekli olan stratejileri oldukça kolay öğrenebilmektedirler. Ancak daha zor mizaçlı çocuklarla, istismar ve çatışmalı aile ortamı gibi dezavantajlı ailelerin çocukları çatışma yönetimi, sosyal beceri,

duyguları düzenleme, sosyal problem çözme, arkadaş edinme gibi zorluklar yaşayabilmektedirler. Ayrıca dezavantajlı çocukların akran grubuyla ilişkilerinde gerekli olan becerileri öğrenmeleri için daha yoğun ve belirgin bir eğitim almaları gerekmektedir (Joseph ve Strain, 2003). Bu çocuklara akranlarıyla nasıl oynadığını, duyguları tanıma ve ifade etmelerini, arkadaşça olma ve akranlarla konuşmayı, kendini kontrol etmeyi, çatışma durumunda müzakere etmeyi ve sosyal problem çözme becerilerini öğretmek daha az saldırgan davranışlarla, daha olumlu arkadaş ilişkileriyle, prososyal davranışlarla ve okul başarılarında artışla sonuçlanabilir (Bredenkamp ve Copple, 1997).

Ebeveynin davranışları ve diğer ebeveyn faktörleri ile okul öncesi dönem çocuklarının davranış problemleri arasında bir ilişki vardır. Ebeveynin rolleri, ebeveynlik tarzları ve cezalandırma uygulamaları gibi bir çok ebeveynlik davranışları erken çocukluk dönemindeki çocukların agresif davranışları ile ilgilidir. Ayrıca ebeveynin atılganlık biçimleri ve problem çözme tarzları gibi sosyal bilişleri de çocukların agresif davranışları ile ilişkilidir (McElroy, 2005).

Günlük hayatta her birey çeşitli problemlerle karşı karşıya gelmektedir. Bireylerin günlük aktivitelerdeki ya da gelişimsel dönemlerin oluşturduğu krizlerden kaynaklanan problemlerin çözümünde, etkili problem çözme becerilerini kullanabilmeleri, arzu ettikleri yaşamı sürdürebilmelerine katkıda bulunmaktadır. Etkili problem çözme yeterlilik, verimlilik ve iyimserlik gibi olumlu psikolojik iyi oluşla ilişkilidir (Khan, Younas, ve Ashraf, 2016). Problem herhangi bir durum ya da görevde uygun işleyiş için bir ya da daha fazla engelin varlığı nedeniyle durumla karşılaşan kişi ya da insanlar için hemen belirgin ya da ulaşılabilir olmayan ihtiyaç duyulan tepkilerdir (D'Zurilla, Nezu, ve Maydeu-Olivares, 2002). Bu engeller, yenilik, belirsizlik, dürtüsellik, çelişen talepler, performans becerileri veya varlık eksikliğini içerebilir. Çözüm ise, sorun olarak algılanan koşulları etkileyecek şekilde tasarlanmış tepkilerin yönetilmesi olarak tanımlanır (Nezu, Palmatier, ve Nezu, 2004). Çözüm olumlu sonuçların arttığı ve olumsuz sonuçların azaldığı uygun problem çözme amaçlarına ulaşılmasıdır. Problem çözme, hedefe ulaşmayı engelleyen belirlenmiş ya da belirlenemeyen engeller nedeniyle mevcut durumla tercih edilen hedef arasındaki boşluğu fark etme ve bu durumun üstesinden gelmede kullanılan bir yöntemdir. Bireylerin problem çözme stilleri görevler için bir plan yapmak, düşünceler oluşturmak amacıyla bazı farkındalıklar ve anlayışlarla eylemlerine odaklanma ve şekillendirmedeki bireysel farklılıklarla değerlendirilir (Sutherland, 2002).

Sosyal problem çözme ise genel bir başa çıkma mekanizması ya da bireyin günlük yaşamındaki problemlerle etkili başa çıkabilme/ baş edebilme yeteneği olarak tanımlanmıştır. Bir başka deyişle sosyal problem çözme, günlük yaşamdaki bir durumu problem olarak tanımlama ve probleme çözüm bulmak için bireylerin izledikleri bir dizi süreç olarak tanımlanır (D'Zurilla, Nezu, ve Maydeu-Olivares, 2002; D'Zurilla, Maydeu-Olivares, ve Gallardo-Pujol, 2011). D'Zurilla ve Goldfried (1971) çeşitli adımlardan oluşan bir sosyal problem çözme modeli önermektedir. İlk adım problemi tanımlamadır ve bunu problemin formülasyonu izler. Üçüncü adım ise çözümlerin üretilmesidir. Dördüncü adım karar vermeyi ya da üçüncü adımda üretilmiş alternatif çözümlerden birini seçmeyi içerir. Beşinci adım ise dördüncü adımda seçilen çözümün doğrulanması ya da çözümün uygulanmasıdır. Kısaca sosyal problem çözme, bir problemin tanımlanması, potansiyel çözümlerin üretilmesi, etkili

bir çözümün seçilmesi ve kullanılması, çözümün diğerlerine etkisini dikkate alma sürecidir. (D'Zurilla ve Nezu 1999).

Sosyal problem çözmeye "sosyal" terimi gerçek yaşam problemine, çözülecek problemin kişilerarası yönlerine, problem çözme beceri ve sürecinin sosyal doğasına vurgu yapar (D'Zurilla ve Nezu 1999). Bireylerin sosyal sorunları çözme biçimleri değişmektedir. Ayrıca, bazı bireyler sosyal problem çözmeye diğerlerine göre daha becerikli olabilirler. Sosyal problem çözme süreci probleme yönelim ve problem çözme tarzından oluşmaktadır. Sosyal problem çözme sürecinin problem yönelimi bireyin problem çözme yetenekleri kadar yaşamdaki problemlerle ilgili düşünce, inanç ve duygularını içerir. Problem yönelim süreci sosyal problem çözmenin motivasyon kaynağıdır. Sosyal problem çözme sürecinin problem yönelimi boyutunun olumlu ve olumsuz olmak üzere iki alanı vardır. Olumsuz problem çözme yönelimli bireyler problemi iyi oluş için bir tehdit olarak görme, problemleri etkin şekilde çözme konusundaki kişisel yeteneklerinden şüphe duyma ve problemlerle karşı karşıya kaldıklarında kolaylıkla hayal kırıklığına uğruma ve üzülmeye eğilimindedirler. Olumlu problem yönelimli bireyler ise problemi "meydan okuma" olarak değerlendirme, problem çözme sürecini fayda veya kazanç için fırsata dönüştürme ve sorunları çözebileceklerine inanma eğilimindedirler. Bu bireyler işlevsel problem çözmenin süre aldığını ve uğraş gerektirdiğini bilirler ve problemi çözmekten kaçmak yerine problem çözmeyi başlatmayı tercih ederler.

Sosyal problem çözme sürecinin diğer boyutu olan problem çözme tarzları ise belirli bir probleme çözüm bulmayı amaçlayan bilişsel ve açık davranışsal faaliyetlerdir. Rasyonel problem çözme tarzı yapıcı, planlı, sistemli ve becerilidir. Problem çözme adımlarını uygulayarak etkili sonuçlara ulaşmaya çalışır. Problem çözmeyi sistematik uygulamaları kapsayan yapısal-bilişsel-davranışsal örüntü olarak değerlendirilir. Dürtüsel/ dikkatsiz problem çözme tarzı dürtüsel, dikkatsiz, aceleci, sınırlı ve tamamlanmamış stratejilerle karakterize edilen etkisiz problem çözme tarzıdır. Bu tarzdaki bireyler daha az sayıda alternatif çözüm üretirler ve dürtüsel olarak akıllarına ilk gelen çözüm yolunu izlerler. Kaçınımcı problem çözme tarzı ise erteleme, eylemsizlik ve bağımlılığı içeren problem çözme tarzıdır. Kaçınımcı problem çözme tarzındaki bireyler problemlerle yüzleşmekten çok problemlerden kaçınmayı tercih ederler, problem çözmeyi son ana kadar ertelerler, problemlerin kendiliğinden çözülmesini beklerler, problem çözme sorumluluğunu başkalarına yüklemeye çalışırlar. Probleme olumlu yönelim ve rasyonel problem çözme tarzı uyumlu işleyen, olumlu iyi oluşla ilişkili yapıcı alt boyutlardır. Ancak, probleme olumsuz yönelim, dürtüsel/ dikkatsiz tarz, kaçınımcı tarz uyumsuz işleyiş ve psikolojik rahatsızlıkla ilişkili işlevsiz olan boyutlardır (Chang, D'Zurilla, ve Sanna, 2014).

Erken çocukluk döneminde kalıcı davranış problemleri sergileyen çocuklarda sosyal beceri ve kişilerarası sosyal problem çözme beceri eksiklikleri daha fazla görülmektedir. Erken dönemdeki sosyal beceri eksiklikleri daha sonraki dönemlerde okul performansı sorunları, kişiler arası ilişkilerde ve yetişkin işlevlerinde sorunlara neden olmaktadır. Sosyal becerilerin uygun kullanımı sosyal yetkinliğin gelişimini kolaylaştırmaktadır. Sosyal yetkinlik çocukların sosyal ortama uygun davranışlarını, çevredeki diğer bireyleri yargılayarak sosyal bağlamdaki bilişsel, fiziksel, dilsel taleplerini karşılamayı içerir (Hune ve Nelson, 2002). Erken çocukluk döneminde sosyal problem çözme becerileri öğrenme, tecrübe, olgunlaşmanın birlikte katkısıyla

kazanılır ve daha sonraki dönemlerde bireyin gelişimini ve uyumunu etkiler (D'Zurilla, Nezu, ve Maydeu-Olivares, 2004). Çocuklar gelişim süreçlerinin her aşamasında farklı problemlerle ve çatışmalarla karşılaşır. Çocukların problemleri ve çatışmaları çözme biçimleri yıkıcı ya da zarar verici olabileceği gibi kendini geliştirici bir süreç de olabilmektedir (Pickover, 2006). Erken çocukluk döneminde sosyal problem çözme becerilerini kazanamayan çocukların akran reddi, akranları ve yetişkinlerle olumsuz ilişkiler yaşamaları muhtemeldir (Nicholls, 2015). Bu dönemde çocukların bu becerileri kazanmaları için gerekli önemler alınmadığında ilerleyen dönemlerde öğrenme güçlüğü, psikolojik problemler, kaygı, düşük benlik saygısı, okul fobisi, okulu terk etme, öz güven yetersizliği, akademik problemler, zorbalık, depresyon gibi daha fazla problem davranışlar geliştirmelerine neden olmaktadır (McCormick, et.al. 2013).

Sosyal problem çözme gönüllü iş birliğini, diğer bireylerle formal ve informal ilişkileri içeren çok yönlü bir deneyim, farklı algılamalar ve görüşlerdir (Strom and Egede, 2012). Ebeveynlerin etkin sosyal problem çözme becerileri, problemleri çözmedeki samimiyetini ve çocuğun problemlerine ortak çözümler bulmadaki desteğini gösterir (Henderson et al. 2000). Ebeveynlerin olumlu sosyal problem çözme davranışları çocukların sosyal becerileri kazanmalarına katkıda bulunmaktadır. Sosyal problemleri çözerken çocuklarıyla uygun davranışlar hakkında karşılıklı duyarlılığa dayalı tartışmalarda bulunan ebeveynlerin çocuklarının psikososyal gelişimleri daha ileridedir (Mantzicopoulos ve Oh-Wang, 1998). Çocukların günlük yaşamdaki becerileri kazanmasında ebeveynin etkileri görülmektedir. Bu nedenle, araştırmada ebeveynlerin sosyal problem çözme becerilerinin çocuklarının sosyal problem çözme becerilerini kazanmasında rollerinin olup olmadığını incelemek amaçlanmıştır. Bu araştırmanın genel problemi "ebeveynlerin sosyal problem çözme becerileri puanları ile çocukların sosyal problem çözme becerileri puanları arasında bir ilişki var mıdır" sorusudur. Araştırmanın alt problemleri ise;

- Ebeveynlerin sosyal problem çözme becerileri alt ölçek puanları ile çocukların sosyal problem çözme alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Ebeveynlerin sosyal problem çözme alt ölçek puanları çocukların sosyal problem çözme alt boyut puanlarını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
- Ebeveynlerin toplam sosyal problem çözme becerileri puanları çocukların toplam sosyal problem çözme becerileri puanlarını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

Yöntem

Bu araştırmada, tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2010). İlişkisel tarama modeline uygun olarak, bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin derecesi ortaya koyulmaya çalışılmıştır (Crano ve Brewer, 2002).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Eskişehir il merkezinde 2018-2019 eğitim- öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-5 yaş grubu çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Eskişehir il merkezinde 2018-2019 eğitim- öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı on beş farklı resmi okul öncesi eğitim kurumundan, araştırma ölçeklerini eksiksiz dolduran 324 ebeveyn ve çocukları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Ölçüt olarak çocuk için 4-

5 yaş grubunda olma, resmi bağımsız anaokuluna ya da ilköğretim bünyesindeki anasınıfına devam etme, gelişimsel problemi olmama alınmıştır. Ebeveynler için ise araştırmaya katılan çocukların ebeveyni olma ve her hangi bir engeli olmama durumu ölçüt olarak alınmıştır. Çalışma grubunun oluşturulmasında homojenliği sağlayabilmek için iki farklı merkez ilçedeki toplam beş bağımsız anaokulu ve on anasınıfında, 4-5 yaşında çocuğu olan ebeveynlerin ve çocuklarının tümü gönüllülük esasına göre araştırmaya alınmıştır.

Tablo 1.

Örnekleme İlişkin Demografik Özellikler

Değişkenler	Durum	f	%
Çocuğun yaşı	4 yaş	145	44.80
	5 yaş	179	55.20
Çocuğun Cinsiyeti	Kız	178	54.90
	Erkek	146	45.10
Annenin yaşı	20-26yaş	30	9.30
	27-31yaş	73	22.50
	32-36 yaş	67	20.70
	37-41 yaş	82	25.30
	41 yaş ve üstü	72	22.20
Anne Eğitim Düzeyi	İlköğretim	92	28.40
	Ortaöğretim	122	37.70
	Üniversite	110	34.00
Baba Eğitim Düzeyi	İlköğretim	58	17.90
	Ortaöğretim	99	30.60
	Üniversite	167	51.50
Ailenin gelir düzeyi	0-1500 TL	15	4.60
	1501-2500TL	53	16.40
	2501-3500 TL	77	23.80
	3501-4500 TL	88	27.20
	4501TL 'den fazla	91	28.10

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Sosyal Problem Çözme Envanteri - Kısa Formu ve Wally Çocuk Sosyal Problem Çözme Dedektif Oyun Ölçeği kullanılmıştır.

Sosyal problem çözme envanteri - kısa formu (SPÇE). Bireylerin problem çözme yönelim ve becerilerini ölçmek için geliştirilmiştir (D'Zurilla et.al. 2002). Envanterin problem yönelimi ve problem çözme tarzları olmak üzere iki alt ölçeği bulunmaktadır. Problem yönelimi alt ölçeği, iki alt boyuttan, problem çözme tarzı alt ölçeği ise üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek Çekici (2009) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin geçerliği açımlayıcı faktör analizi ile sınanmıştır. Faktör yüklerinin .78 ile .28 arasında olduğu bulunmuştur. Ayrıca ölçeğin faktör yapısı doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiş modelin iyi uyumu tespit edilmiştir (χ^2/sd) 2.77, GFI=.90, NNFI=.95, CFI=.95 ve RMSEA=.057, SRMR=.056). Ölçeğin alt boyutları için iç tutarlılık kat sayıları .61 ile .81 arasında değişmektedir . Test-tekrar-test güvenilirlik katsayısı .85 olarak bulunmuştur (Çekici, 2009). Envanter beşli likert tipinde hazırlanmıştır. Envanterde yer alan maddeler 0 (hiç uygun değil) ile 4

(tamamen uygun) arasında puanlanmaktadır. Her bir alt boyuta ait toplam puan ve envanterin genelinden toplam puan elde edilmektedir. Envanterin alt boyutlarından alınan puanın yüksek olması alt boyuta ilişkin sosyal problem çözme becerisine yatkınlığını göstermektedir. Envanterden genel toplam puanı elde etmek için SPÇE-KF Genel Toplam Puan = POY tp + RPÇ tp + (20-POSY tp) + (20 -DDT tp) + (20 -KT tp) formülü uygulanmaktadır. Envanterden alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan 100'dür. Envanterin toplam sosyal problem çözme becerileri puanının yüksek olması, sosyal problem çözme becerisinin "iyi düzeyde olduğunu" gösterirken düşük olması ise sosyal problem çözme becerisinin düşük düzeyde olduğunu göstermektedir.

Wally çocuk sosyal problem çözme dedektif oyun ölçeği. Ölçek çocukların kendi ifadeleri ile sosyal problem çözme becerilerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir (Webster-Stratton, 1990). Ölçek, yetişkin ve akran problemlerini ölçen on beş farklı varsayımsal problem durumundan oluşmaktadır. Ölçeğin prososyal çözüm kategorileri için iç tutarlılık katsayısı .65, antisosyal çözüm kategorileri için iç tutarlılık katsayısı .64'tür. Rubin ve Krasnor'un Çocuk Sosyal Problem Çözme ölçeği ile ölçeğin prososyal ve anti sosyal kategori korelasyon katsayıları .50 ve .60 bulunmuştur (Webster- Stratton and Lindsay, 1999). Ölçek yazar tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin DFA modeline ilişkin uyum parametreleri ($X^2=224,15$; $sd=93$ $X^2/sd=2.41$; $GFI=.90$; $AGFI=.87$; $CFI=.94$; $RMSEA=.065$; $SRMR=.02$) olarak belirlenmiştir. Ölçeğin alt boyutları ve ölçek bütünü için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları sırası ile .74, .ile .86 arasında değişmektedir (Dereli, 2016). Ölçekte yer alan her varsayımsal problem durumuna ilişkin çocukların verdikleri cevaplar ölçeğin antisosyal ve prososyal kategorileriyle karşılaştırılır. Çocukların verdiği antisosyal cevaplar için 0 puan, prososyal cevaplar için 1 puan verilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan 15'tir. Ölçeğin toplam sosyal problem çözme becerileri puanının yüksek olması, sosyal problem çözme becerisinin "iyi düzeyde olduğunu" gösterir.

Verilerin Analizi

Sosyal Problem Çözme Envanteri - Kısa formu, araştırmaya katılan çocukların ebeveynleri tarafından doldurulmuştur. Wally Çocuk Sosyal Problem Çözme Dedektif Oyun Ölçeği ise araştırmacı tarafından araştırmaya katılan çocuklara bireysel olarak, diğer çocuklardan ayrı bir ortamda uygulanmıştır. Araştırma ölçekleri uygulanmadan önce İl Milli Eğitim Müdürlüğünden araştırma izni alınmıştır. Ayrıca, araştırma ebeveynlere ve çocuklara uygulanmadan önce çocukların ebeveynlerinden ve okul öncesi öğretmenlerinden ölçekleri uygulama izni alınmıştır. Ebeveynlerin envantere cevap vermesinde ve çocukların teste katılmasında gönüllük esası dikkate alınmıştır. Veriler analiz edilmeden önce, normallik dağılımları Kolmogorov - Smirnov Testi ile incelenmiş ve verilerin normal dağıldığı tespit edilmiştir. Bağımlı ve bağımsız değişkenler için Kolmogorov-Smirnov değerleri .096 ile .586 arasında değişmektedir. Ayrıca çarpıklık katsayıları .049 ile .384 arasında, basıklık katsayıları ise .186 ile -.676 arasında değişmektedir. Bu değerlerin 1'in altında olması dağılımın normal olduğunu göstermektedir. Tek değişkenli normallik değerleri Z değerleri ile çok değişkenli normallik ve uç değerleri Mahalanobis Distance testiyle incelenmiş ve verilerin dağılımında uç değere ve çok değişkenli normallığı bozan gözleme rastlanmamıştır

(Büyüköztürk, 2009). Verilerin analizinde SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Veriler Pearson korelasyon katsayısı ve çoklu regresyon analizi ile sınıanmıştır (Büyüköztürk, 2009).

Bulgular

Bu bölümde 4-5 yaş çocukların ebeveynlerin sosyal problem çözme becerileri ile çocukların sosyal problem çözme becerileri arasındaki korelasyon katsayısına; ebeveynlerin sosyal problem çözme becerilerinin çocukların sosyal problem çözme becerilerini yordayıp yordamadığına ait bulgulara yer verilmiştir. Tablo 2’de ebeveynlerin SPÇE Problem Yönelimi ve Problem Çözme tarzları alt ölçekleri alt boyutları, toplam ebeveyn problem çözme becerileri, çocukların sosyal problem çözme becerileri alt boyutları ve toplam sosyal problem çözme becerilerine ilişkin betimsel analizler sunulmuştur.

Tablo 2

Ebeveynlerin SPÇE Alt Ölçekleri ve Çocukların Wally Çocuk Sosyal Problem Çözme Dedektif Oyun Ölçeğine İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları

	Alt Boyutlar	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Problem Yönelimi	Probleme Olumlu Yönelim	324	14.06	3.87
	Probleme Olumsuz Yönelim	324	16.35	5.22
Problem Çözme Tarzları	Rasyonel Problem Çözme	324	15.90	3.65
	Dürtüsel/ Dikkatsiz Problem Çözme	324	16.52	5.06
	Kaçınan Tarz	324	16.66	5.37
	Toplam SPÇ.	324	40.42	19.85
Wally Çocuk Sosyal Problem Çözme Dedektif Oyun Ölçeği	Akranlara Yön. SPÇ.	324	4.88	2.71
	Yetişkinlere Yönelik SPÇ.	324	2.50	1.51
	Toplam Çocuk SPÇ.	324	7.39	4.03

Tablo 2 incelendiğinde ebeveynlerin Sosyal Problem Çözme Problem Yönelimi alt ölçeğinin Probleme Olumlu Yönelim alt boyut puan ortalamasının ($\bar{x}=14.06$) ve Probleme Olumsuz Yönelim alt boyut puan ortalamasının ($\bar{x}= 16.35$) orta düzeyde olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin sosyal problem çözme becerileri Problem Çözme Tarzları alt ölçeğinin Rasyonel Problem Çözme alt boyut puan ortalamasının ($\bar{x}=15.90$), Dürtüsel/ Dikkatsiz Problem Çözmenin alt boyut puan ortalamasının ($\bar{x}=16.52$), Kaçınan Tarz alt boyut puan ortalamasının ($\bar{x}= 16.66$) orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynlerin toplam sosyal problem çözme puan ortalamasının ise ($\bar{x}=40.42$) orta düzeyde olduğu görülmektedir. Ayrıca tablo 2 incelendiğinde çocukların sosyal problem çözme Akranlara Yönelik Sosyal Problem çözme alt boyut puan ortalamasının ($\bar{x}= 4.88$), Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem çözmenin alt boyut puan ortalamasının ($\bar{x}=2.50$) orta düzeyde olduğu görülmektedir. Çocukların toplam sosyal problem çözme becerileri puan ortalamasının da($\bar{x}=7.39$) orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ebeveyn Sosyal Problem Çözme Envanterinden alınabilecek en yüksek puan 100, Wally Sosyal Problem Çözme Ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan ise 15’tir. Tablo 3’te ebeveynlerin Probleme Yönelim alt boyut puanlarının Çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerileri alt boyut puanlarını yordama gücüne ilişkin sonuçlar verilmiştir.

Tablo 3.

Ebeveynlerin SPÇE Probleme Yönelim Alt Boyut Puanlarının Çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme Alt Boyut Puanlarını Yordama Gücüne İlişkin Sonuçlar

		B	ShB	β	t	R	R ²	F	Pearson Korelasyon	Kısmi Korelasyon
	Sabit	2.54	.76		3.31**	.727	.528	179.488*		
Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme	Probleme Olumlu Yönelim	.35	.03	.50	10.78**				.68	.51
	Probleme Olumsuz Yönelim	-.16	.02	-.30	-6.61**				-.59	-.34

**P<.01; *P<.05

Tablo 3'te ebeveynlerin Probleme Yönelim alt boyut puanlarının çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerileri puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir [R²=.528; F = 179.488, $p < .01$]. Probleme Yönelim alt boyut puanları çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerilerinden alınan puanlara ilişkin toplam varyansının % 52.8'ini açıklamaktadır. Regresyon eşitliği ve bağımsız değişkenlere ilişkin t-testi sonuçlarına göre, Probleme Olumlu Yönelim boyutu ($\beta = .50$; $p < .01$) çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerisinin en güçlü yordayıcısı olup bunu Probleme Olumsuz Yönelim boyutu ($\beta = -.30$; $p < .01$) izlemektedir. Ayrıca Probleme Yönelim alt ölçeğinin Probleme Olumlu Yönelim boyutu çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme becerilerini pozitif yönde yordarken, Probleme Olumsuz Yönelim boyutu çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerilerini negatif yönde yordamaktadır. Tablo 4'te ebeveynlerin SPÇE Problem Çözme Tarzları alt boyut puanlarının çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme alt boyut puanlarını yordama gücüne ilişkin sonuçlar sunulmuştur.

Tablo 4 incelendiğinde ebeveynlerin sosyal problem çözme becerileri Problem Çözme Tarzları alt boyut puanlarının çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerileri puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir [R²=.46; F=93.37, $p < .01$]. Problem Çözme Tarzları alt boyutları puanları çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerilerinden alınan puanlara ilişkin toplam varyansının %46.7'sini açıklamaktadır. Regresyon eşitliği ve bağımsız değişkenlere ilişkin t-testi sonuçlarına göre, Kaçınan Tarz boyutu ($\beta = -.35$; $p < .01$) çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerilerinin en güçlü yordayıcısı olup bunu sırasıyla Rasyonel Problem Çözme boyutu ($\beta = .23$; $p < .01$) ve Dürtüsel/ Dikkatsiz Problem Çözme boyutu ($\beta = -.20$; $p < .01$) izlemektedir. Ayrıca Problem Çözme Tarzlarından Rasyonel Problem Çözme boyutu çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerilerini pozitif yönde yordarken, Kaçınan Tarz ve Dürtüsel/ Dikkatsiz Problem Çözme boyutları çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerilerini negatif yönde yordamaktadır.

Tablo 4.

Ebeveynlerin SPÇE Problem Çözme Tarzları Alt Boyut Puanlarının Çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme Alt Boyut Puanlarını Yordama Gücüne İlişkin Sonuçlar

		B	ShB	β	t	R	R ²	F	Pearson Korelasyon	Kısmi Korelasyon
	Sabit	6.9	1.04		6.71**					
						.68	.467	93.37**		
Akranlara Yönelik	Rasyonel P.Ç.	.17	.040	.23	4.32**				.55	.23
Sosyal Problem Çözme	Dürtüsel/Dikkatsiz P.Ç	-.11	.030	-.20	-3.67**				-.56	-.20
	Kaçıman Tarz	-.17	.028	-.35	-6.33**				-.62	-.33

**P<.01; *P<.05

Tablo 5'te ebeveynlerin SPÇE Probleme Yönelim alt boyutlarının çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerileri alt boyutunu yordama gücüne ilişkin sonuçlar verilmiştir.

Tablo 5.

Ebeveynlerin SPÇE Probleme Yönelim Alt Boyutlarının Çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme Alt Boyutunu Yordama Gücüne İlişkin Sonuçlar

		B	ShB	β	t	R	R ²	F	Pearson Korelasyon	Kısmi Korelasyon
	Sabit	1.32	.43		3.04**	.71	.513	168.75**		
Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme	Probleme Olumlu Yönelim	.19	.01	.48	10.27**				.66	.49
	Probleme Olumsuz Yönelim	-.09	.01	-.31	-6.62**				-.59	-.34

**P<.01; *P<.05

Ebeveynlerin SPÇE Probleme Yönelim alt boyutları çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözmelerini anlamlı düzeyde yordamaktadır [R²=.513; F=168.756, p<.01]. Probleme Yönelim alt boyutları puanlarının çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözmelerinden alınan puanlara ilişkin toplam varyansının %51.3'ünü açıkladığını göstermektedir. Regresyon eşitliği ve bağımsız değişkenlere ilişkin t-testi sonuçlarına göre, Probleme Olumlu Yönelim boyutu (β =.488; p<.01) çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözmelerinin en güçlü yordayıcısı olup bunu Probleme Olumsuz Yönelim boyutu (β =-.315; p<.01) izlemektedir. Ayrıca probleme yönelimin Probleme Olumlu Yönelim boyutu çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözmelerini pozitif yönde yordarken, Probleme Olumsuz Yönelim boyutu çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözmelerini negatif yönde yordamaktadır. Tablo 6'da ebeveynlerin Probleme Çözme Tarzları alt

boyutlarının çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerileri alt boyutunu yordama gücüne ilişkin sonuçlar verilmiştir.

Tablo 6.

Ebeveynlerin SPÇE Problem Çözme Tarzları Alt Boyutlarının Çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme Alt Boyutunu Yordama Gücü

	B	ShB	β	t	R	R ²	F	Pearson Korelasyon	Kısmi Korelasyon
Sabit	3.03	.56		5.39**	.70	.495	105.58**		
Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme	Rasyonel P.Ç.	.12	.02	.29	5.70**			.59	.30
	Dürtüsel/ Dikkatsiz P.Ç	-.04	.01	-.14	-2.56*			-.55	-.14
	Kaçınan Tarz	-.10	.01	-.37	-6.97**			-.64	-.36

**P<.01; *P<.05

Ebeveynlerin SPÇE Problem Çözme Tarzları alt boyutlarının çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözmelerini anlamlı düzeyde yordamaktadır [R²=.493; F= 105.582, $p < .01$]. Problem çözme tarzları alt boyutları puanlarının çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözmelerinden alınan puanlara ilişkin toplam varyansının %49.3'ünü açıkladığını göstermektedir. Regresyon eşitliği ve bağımsız değişkenlere ilişkin t-testi sonuçlarına göre, Kaçınan Tarz boyutu ($\beta = -.379$; $p < .01$) çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözmelerinin en güçlü yordayıcısı olup bunu sırasıyla Rasyonel Problem Çözme boyutu ($\beta = .296$; $p < .01$) ve Dürtüsel/ Dikkatsiz Problem Çözme boyutu ($\beta = -.141$; $p < .01$) izlemektedir. Ayrıca probleme yönelimin Probleme Olumlu Yönelim boyutu çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözmelerini pozitif yönde yordarken, Probleme Olumsuz Yönelim boyutu çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözmelerini negatif yönde yordamaktadır. Tablo 7'de ebeveynlerin toplam SPÇE puanlarının çocukların toplam sosyal problem çözme becerileri puanlarını yordama gücüne ilişkin sonuçlar sunulmuştur.

Ebeveynlerin toplam SPÇE puanları çocukların toplam sosyal problem çözme puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır [R²=.547; F= 389.375, $p < .01$]. Ebeveynlerin toplam sosyal problem çözme puanlarının çocukların toplam sosyal problem çözmeden alınan puanlara ilişkin toplam varyansının %54.7'sini açıkladığını göstermektedir. Regresyon eşitliği ve bağımsız değişkenlere ilişkin t-testi sonuçlarına göre, ebeveynlerin toplam sosyal problem çözme puanlarının ($\beta = .740$; $p < .01$) çocukların toplam sosyal problem çözmenin pozitif yönlü yordayıcısıdır.

Tablo 7.

Ebeveynlerin Toplam SPÇE Puanlarının Çocukların Toplam Sosyal Problem Çözme Becerileri Puanlarını Yordama Gücüne İlişkin Sonuçlar

		B	ShB	β	t	R	R ²	F	Pearson Korelasyon	Kısmi Korelasyon
Toplam Çocuk S.P.Ç	Sabit	1.31	.34		3.83**	.74	.547	389.37**		
	Toplam Ebeveyn S. P.Ç.	150	.00	.74	19.7**				.74.	.74

**P<.01

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, ebeveynlerin SPÇE Probleme Olumlu Yönelim alt boyutu puanları ile çocukların sosyal problem çözme Akranlara ve Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme alt boyutları puanları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ancak ebeveynlerin SPÇE Probleme Olumsuz Yönelim alt boyut puanları ile çocukların Akranlara ve Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme alt boyutları puanları arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bir başka deyişle ebeveynlerin Probleme Olumlu Yönelim puanları arttıkça çocukların Akranlara ve Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme puanları da artmaktadır. Ancak ebeveynlerin Probleme Olumsuz Yönelim puanları arttıkça, çocukların Akranlara ve Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme puanları düşmektedir. Sosyal problem çözmeye, Probleme yönelim bireyin yaşamındaki sorunları ile ilgili genelleştirilmiş düşünce ve duygularını, bireyin problem çözme becerisini yansıtan bilişsel-duygusal çerçeve ile ilgili motivasyon sürecidir. Bir başka deyişle problem yönelimi yaşantıyla ilgili bireylerin değişmez bilişsel-duygusal şemalarının olduğu motivasyonel bir süreçtir. Bireyde sosyal problem çözmeye ilişkin yer alan şemaları yapıcı olabildiği gibi yıkıcı da olabilir. Problem yönelimindeki şemalar, kişinin sadece sosyal problem çözme becerisini değil ayrıca problemi yaşarken genellikle nasıl düşündüğünü ve ne hissediyor olduğunu da ifade eden bir süreçtir. Probleme olumlu yönelim sorunların üstesinden gelinebileceğinin farkında olma, problemi çözmeye öz-yeterlik, problemin çözümünde pozitif beklenti özelliklerine sahiptir. Probleme olumsuz yönelim sosyal problemleri çözmeye işlevsel olmayan bilişsel duygusal şemalara ve sorunları tehdit edici unsur olarak algılamaya, düşük öz-yeterlik, problemin çözümünde negatif sonuç beklentisi ve düşük engellenme toleransına sahiptir (D'Zurilla, Maydeu-Olivares, ve Gallardo-Pujol, 2011; D' Zurilla ve Nezu, 1990; Holdren, 2016). Probleme olumlu yönelim, ebeveynlerin sıcaklığını ve çocuğun sorunlarına ortak çözümleri teşvik eden karşılıklı duyarlılığı içermektedir. Probleme olumsuz yönelim ise ebeveynlerde engellenme duygusu oluşturarak çocuktan ve sorunları çözmekten uzaklaşmayı içermektedir (Henderson et al. 2000; Miller, Brody ve Murry, 2010). Ebeveynler ve çocukların bakıcıları, çocukların sosyal olarak başarılı olmalarında birincil etkiye sahiptirler (Reiss ve Neiderhiser 2000). Çocuklar ebeveynlerin sosyal problemlerle karşılaştığında hissettiği duygular ve sergilediği davranışları izleyerek sosyal problem çözme şemalarını oluşturmaktadırlar.

Dolayısıyla bu durum ebeveynlerin sosyal problem çözme yaklaşımları ile çocukların akranlara ve yetişkinlere yönelik sosyal problem çözme yaklaşımlarındaki benzerliklerin nedeni olabilir. Böylece ebeveynlerin probleme olumlu yönelim puanları ile çocukların akranlara ve yetişkinlere yönelik sosyal problem çözme becerileri ile pozitif yönlü anlamlı ilişki, probleme olumsuz yönelimleri ile negatif ilişki gözlenmiş olabilir. Henderson et al. (2000) olumlu sosyal problem çözme becerisine sahip ailelerin çocuklarının olumlu sosyal becerilere sahip olduklarını bulmuşlardır.

Araştırmada ebeveynlerin SPÇE Rasyonel Problem Çözme tarzı alt boyutu puanları ile çocukların sosyal problem çözme Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme alt boyutu puanları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ancak ebeveynlerin Dürtüsel/Dikkatsiz Problem Çözme Tarzı, Kaçınan Tarz alt boyut puanları ile çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme alt boyutu puanları arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bir başka deyişle ebeveynlerin sosyal problem çözme Rasyonel Problem Çözme Tarzı puanları arttıkça çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme puanları da artmaktadır. Ancak ebeveynlerin sosyal problem çözmede Dürtüsel/Dikkatsiz tarz problem çözme ve Kaçınan Tarz problem çözme puanları arttıkça çocukların Akranlara Yönelik Sosyal Problem Çözme puanları düşmektedir. Araştırmada ebeveynlerin sosyal problem çözme Rasyonel Problem Çözme Tarzı alt boyutu puanları ile çocukların sosyal problem çözme Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme Beceri alt boyutu puanları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ancak ebeveynlerin Dürtüsel/Dikkatsiz problem çözme tarzı, Kaçınan tarz alt boyut puanları ile çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme alt boyutu puanları arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bir başka deyişle ebeveynlerin sosyal problem çözmede Rasyonel problem çözme tarzı puanları arttıkça çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme puanları artmaktadır. Ancak ebeveynlerin sosyal problem çözmede Dürtüsel/Dikkatsiz tarz problem çözme ve kaçınan tarz puanları arttıkça çocukların Yetişkinlere Yönelik Sosyal Problem Çözme puanları düşmektedir.

Sosyal problem çözme tarzları belirli bir probleme çözüm bulmaya yönelik bilişsel ve açık davranışsal faaliyetlerdir. Rasyonel problem çözme tarzı sosyal problem çözme tarzlarının yapıcı, planlı, sistematik ve becerili olanıdır. Sosyal problemi gerçekçi bir bakış açısından görebilme, tartışabilme, sistematik olma ve problem çözme becerileri ve tekniklerini uygulayabilme özelliklerine sahiptir. Rasyonel sosyal problem tarzına sahip ebeveynler başarılı bir şekilde problem çözmenin adımlarını uygulayabilmektedir (D'Zurilla, Nezu, ve Maydeu-Olivares, 2002). Bir başka deyişle probleme ilişkin sistematik ve dikkatlice gerekli bilgileri toplamada, ulaşmak istediklerini planlamada, engelleri tespit etmede, hedefe ulaşma için alternatif çözümler üretmede, olası sonuçları değerlendirmede, çözümü seçme ve uygulamada başarılıdırlar (D'Zurilla ve Nezu, 2007). Sosyal problem çözmede rasyonel problem çözme tarzını benimseyen ve uygulayan ebeveynler bu davranışları ile çocuklara model olmaktadır. Günlük yaşamda karşılaşılan problemlerin bu şekilde olumlu sonuçlarla çözüldüğünü gören çocukların da bu çözüm yolunu benimsemeleri olasıdır. Ayrıca çocuklarıyla karşılaştıkları sosyal problemleri bu problem çözme tarzını kullanarak çözen aileler pek çok olumlu alternatif çözüm yollarını da çocuklarına kazandırabilmektedirler (Webster-Stratton, 1999; 1990;

Webster-Stratton ve Hammond, 1997). Bu nedenle araştırmada, ebeveynlerin rasyonel problem çözüme tarzı ile çocukların akranlara yönelik ve yetişkine yönelik sosyal problem çözüme becerileri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuş olabilir.

Dürtüsel/dikkatsiz problem çözüme tarzı, dürtüsel, dikkatsiz aceleci ve eksik stratejilerle tanımlanan işlevsel olmayan bir sosyal problem çözüme tarzıdır. Sosyal problem çözümede bu tarzı kullanan ebeveynler dürtüsel davranma, dikkatsizlik, acelecilik, bir işi tamamlamadan yarıda bırakma eğilimindedirler. Ayrıca, bu problem çözüme tarzını kullananlar genellikle çok az alternatif çözüm yolları bulurlar ya da genellikle akıllarına gelen ilk iyi fikre göre hareket ederek buldukları çözüm yollarını ve sonuçlarını hızlı bir biçimde gözden geçirirler. Kısaca, bu problem çözüme tarzını kullanan bireyler genellikle sosyal problemleri çözümede dikkatsizce ve sistematik olmayan davranışlarda bulunurlar (D'Zurilla ve Nezu, 2007; D' Zurilla, Nezu, ve Maydeu-Olivares, 1996; D' Zurilla, Nezu, ve Maydeu-Olivares, 2002; D' Zurilla, Nezu, ve Maydeu-Olivares, 2004). Ebeveynlerin sosyal problem çözümede dürtüsel/ dikkatsiz tarzı kullanmaları çocukların sosyal problem çözümenin adımlarını takip edememelerine, problem çözümenin planlı, sistematik bir işlem olduğunu kavrayamamalarına neden olmaktadır. Ayrıca çocukların sosyal problemi çözümede sadece bir olumlu çözümün olmadığını, birden fazla alternatif çözümlerin olabileceğinin farkına varamamalarına neden olmaktadır (D'Zurilla ve Nezu, 2007). Bu nedenle araştırmada, ebeveynlerin dürtüsel/ dikkatsiz sosyal problem çözüme tarzı ile çocukların akranlara yönelik ve yetişkine yönelik sosyal problem çözümleri arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuş olabilir.

Bir diğeri işlevsiz sosyal problem çözüme tarzı kaçınan problem çözüme tarzıdır ve sosyal problem çözümede erteleme, eylemsizlik ve bağımlılığı içermektedir. Sosyal problem çözümede kaçınan problem çözüme tarzını kullanan ebeveynler günlük yaşamda karşılaştıkları problemleri çözmeye ya da üstesinden gelmeye çabalamak yerine sorumluluğunu hissetmeme, problemi çözmeyi üstlenecek birilerini bulma eğilimindedirler (D'Zurilla ve Nezu, 2007; D'Zurilla, Nezu, ve Maydeu-Olivares, 2002). Bu tarzda problem çözen ebeveynler çocuklarına sosyal problemleri çözümede model olmak yerine çocukların problemlerden uzaklaşmalarını kavramalarına neden olmaktadır. Sosyal problem çözümenin günlük yaşamı sürdürmedeki önemini anlayamayan çocuklar da ya ebeveynleri gibi problemleri çözmekten kaçacaklar ya da etkisiz problem çözüme yollarına başvuracaklardır (Webster-Stratton,1999; Webster-Stratton ve Hammond, 1997; Webster-Stratton, 1990). Bu nedenle araştırmada, ebeveynlerin kaçınan sosyal problem çözüme tarzı ile çocukların akranlara yönelik ve yetişkine yönelik sosyal problem çözüme becerileri arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuş olabilir.

Araştırma ebeveynlerin toplam SPÇE puanları ile çocukların toplam sosyal problem çözüme puanları arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bir başka deyişle ebeveynlerin sosyal problem çözüme puanları arttıkça çocukların da sosyal problem çözüme puanları da artmaktadır. Webster-Stratton (1990) üç- yedi yaş arasında çocukları olan ebeveynlere uygulanan sosyal problem çözüme beceri eğitim programının uzun süreli etkilerini incelemiştir. Araştırmada, sosyal problem çözüme beceri eğitimi alan ebeveynlerin etkili problem çözüme ve iletişim becerilerini kullanmalarını olumlu yönde etkilediği, ebeveynin depresyonunu azalttığını ve çocukların sosyal problem çözüme becerilerini arttırdığını ortaya

koymuşlardır. Ayrıca uygulanan eğitim programının dört yıl sonra da ebeveyn ve çocuklarındaki etkilerinin devam ettiğini tespit etmişlerdir. Ebeveynlere uygulanan sosyal problem çözme beceri eğitim programının etkisiyle, sosyal problem çözmeleri artan ebeveynlerin çocuklarının da sosyal problem çözmelerinde artma tespit edilmiştir.

Araştırmada ebeveynlerin SPÇE puanlarının çocukların sosyal problem çözme puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur. Standardize edilmiş regresyon katsayısı ve bağımsız değişkenlere ilişkin t-testi sonuçları, ebeveynin probleme yönelim alt ölçeğinin probleme olumlu yönelim ve probleme olumsuz yönelim alt boyut puanlarının çocukların akranlara ve yetişkine yönelik sosyal problem çözme puanlarında önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ebeveynin probleme olumlu yönelim alt boyutu puanları, çocukların akranlara yönelik sosyal problem çözme ve yetişkine yönelik sosyal problem çözme puanlarında pozitif yönlü yordayıcı etkiye sahiptir. Ancak ebeveynin probleme olumsuz yönelim boyutu puanları ise çocukların akranlara ve yetişkine yönelik sosyal problem çözme puanlarında negatif yönlü yordayıcı etkiye sahiptir. Bu sonuçlar ebeveynlerin probleme olumlu yönelim ve probleme olumsuz yönelimlerin çocukların akranlara ve yetişkine yönelik sosyal problem çözmelerinin önemli bir belirleyicisinin olduğunu göstermektedir. Ebeveynlerin probleme olumlu yönelimleri çocukların akranlara ve yetişkine yönelik sosyal problem çözme becerilerinin kazanımında olumlu katkıda bulunurken, ebeveynlerin probleme olumsuz yönelimleri ise olumsuz katkıda bulunmaktadır. Ebeveynin probleme olumlu yönelim boyutu, çocukların problemlerini çözmede ortak çözümü destekleyen ebeveynlerin samimiyetini ve duyarlılığını içermektedir. Probleme olumlu yönelime sahip ebeveynler çocuklarının karşılaştıkları sosyal problemlere daha duyarlıdır ve problemleri çocuklarıyla birlikte çözmeye çalışmaktadırlar (McClun ve Merrell, 1998). Probleme olumsuz yönelimli ebeveynler ise sadece kendilerinin değil aynı zamanda çocuklarının karşılaştıkları problemleri de tehdit unsuru olarak algılamaktadırlar. Bu nedenle probleme olumlu yönelimli ebeveynler çocukların akranlara ve yetişkine yönelik sosyal problem çözme becerilerini desteklerken, probleme olumsuz yönelimli ebeveynler çocuklarının sosyal problem çözmeyi kazanmalarını engelleyebilmektedir. İlgili araştırmalar araştırmancının bu bulgusunu desteklemektedir. Henderson et.al. (2000) olumlu problem çözme davranışları sergileyen ebeveynler çocuklarının sosyal beceri gelişimlerini desteklediğini belirlemişlerdir. Mantzicopoulos ve Oh-Wang (1998) ise olumlu problem çözme davranışları sergileyen ebeveynlerin çocuklarının daha çok psikososyal davranışlar sergilediklerini tespit etmişlerdir. Kasik and Gal (2016) annelerin probleme olumlu yönelim puanlarının 4-5 ve 6 yaş grubundaki çocukların prososyal, uyum zorlukları, karşı gelme problemleri ve zorlukları, kaygı ve duygusal kararsızlık puanlarını yordadığını bulmuşlardır. Ayrıca annelerin probleme olumsuz yönelim puanları çocukların prososyal, uyum zorlukları, dikkat ve bilişsel zorluklar karşı gelme problemleri ve zorlukları, kaygı ve duygusal kararsızlık puanlarını yordadığını tespit etmişlerdir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısı ve bağımsız değişkenlere ilişkin t-testi sonuçları ebeveyn problem çözme tarzı alt ölçeğinin rasyonel problem çözme tarzı, dürtüsel/ dikkatsiz problem çözme tarzı ve kaçınan tarz alt boyut puanlarının çocukların akranlara yönelik sosyal problem çözme ve yetişkine yönelik sosyal

problem çözme puanlarında önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ebeveyn sosyal problem çözme rasyonel problem çözme tarzı boyutu puanları çocukların akranlara ve yetişkine yönelik sosyal problem çözme puanlarında pozitif yönlü yordayıcı etkiye sahiptir. Ancak ebeveynin dürtüsel/ dikkatsiz problem çözme tarzı ve kaçınan tarz alt boyutları puanları ise çocukların akranlara ve yetişkine yönelik sosyal problem çözme puanlarında negatif yönlü yordayıcı etkiye sahiptir. İlgili araştırmalar araştırmanın bu bulgusunu desteklemektedir. McDowell, Parke and Spitzer (2002) ebeveynlerin varsayımsal sosyal problem durumlarına ilişkin çözüm cevaplarının, 5 yaşındaki çocukların benzer sosyal problem durumlarına ilişkin çözüm cevaplarını yordadığını bulmuşlardır. Ayrıca sosyal problemlere işlevsiz çözümler sunan annelerin çocukları sosyal problemlere ilişkin daha az işlevsel çözümler sunmuşlardır. McElroy (2002) yetişkinlerle etkileşimlerinde olumlu sözel ifade ve yardımcı olmaya yönelik davranış arama gibi etkili problem çözme stratejilerini kullanan ebeveynlerin çocuklarının etkisiz problem çözme stratejilerini kullanan ebeveynlerin çocuklarından daha az agresif davranışlar gösterdiklerini saptamıştır. Pakaslahti, Asplund-Peltola ve Keltikangas- Järvinen (1996) agresif davranışlara sahip çocukların ebeveynlerinin özellikle sosyal problem çözmede cezalandırma, problem çözme sorumluluğunu ret etme ya da problemi çözmekten kaçınma stillerini kullandıklarını bulmuşlardır. Heyman ve Gelman (2000; 2003) ebeveynlerin sosyal problem çözme tarzlarının, çocukların insanların niyet ve güdülerini daha iyi anlamalarına katkıda bulunan, sosyal ikilemlere alternatif çözümler üretmeye başladıkları ve sosyal problem çözmeye ilişkin kavramsal düşünce yapılarını geliştirdikleri erken çocukluk yıllarında daha çok etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bir başka deyişle ebeveynlerin sosyal problem çözme tarzları çocukların sosyal problem çözmelerinin kazanımını desteklemekte ya da bunların kazanımlarını zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla rasyonel problem çözme tarzını benimseyen ebeveynler çocuklarının sosyal problem çözmelerinin kazanımlarına katkıda bulunurken, dürtüsel/ dikkatsiz ve kaçınan tarzdaki ebeveynler çocukların sosyal problem çözmelerini kazanımlarında olumsuzluğa neden olabilmektedir.

Araştırmada ebeveynlerin toplam sosyal problem çözme puanlarının çocukların toplam sosyal problem çözme puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur. Standardize edilmiş regresyon katsayısı ve bağımsız değişkenlere ilişkin t-testi sonuçları ebeveynlerin toplam sosyal problem çözme puanlarının çocukların toplam sosyal problem çözme puanlarında önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Araştırmada ebeveynlerin toplam sosyal problem çözme puanlarının çocukların toplam sosyal problem çözme puanlarında pozitif yönlü yordayıcı etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Model olma teorisi çocukların ebeveynlerin davranışlarını taklit ettiklerini göstermektedir. Bu teoriye göre çocuklar sosyal problemleri çözmeyi ebeveynlerinin çeşitli sosyal problem çözme davranışlarını gözleyerek öğrenirler (Nezu, Nezu ve D'Zurilla, 2013). Ebeveynler çocuklarına problem çözme model davranışlarını sergileyebilirler, problemi çözme önerisi getirebilirler, ya da problem çözme adımlarını kullanmalarını öğretebilirler. Problem çözme yaklaşımına göre; ebeveynler çocuklarına zorluklarla başa çıkmalarına, sorunlara çeşitli çözümler bulmalarına ve en iyisini seçmelerine yardımcı olmaya çalışmaktadırlar. Ayrıca çocuklar ebeveynlerinin yardımıyla stresli bir durum oluşturmadan problemlerine ve başarısızlıklarına nasıl yaklaşacaklarını

öğrenmektedirler (Abraham, Twerski, ve Schwartz (2005). Bu nedenle ebeveynlerin toplam sosyal problem çözme puanları çocukların toplam sosyal problem çözme puanlarını yordamaktadır. İlgili literatür incelendiğinde araştırma bulguları desteklenmektedir. Booth-LaForce ve Oxford (2008) yetişkinlerle olan etkileşimlerinde etkisiz problem çözmelerinin daha fazla kullanan ebeveynlerin çocuklarının da etkisiz problem çözmeleri kullanma olasılıklarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. McElroy (2005) ebeveynlerin sosyal problem çözme puanlarının çocukların agresif davranışlarını negatif yönde yordadığını saptamıştır. Shokoohi- Yekta, Parand, Zamani, Lotfi ve Ayazi (2011) ebeveynlere verilen sosyal problem çözme eğitiminin çocukların istenmedik davranışlarının düzeltilmesinde etkili olduğunu bulmuşlardır.

Araştırma sonuçlarına göre ebeveynlerin sosyal problem çözmelerinin çocukların sosyal problem çözmelerinin kazanımında önemli bir etken olduğu söylenebilir. Ebeveyn sosyal problem çözme alt boyutlarından probleme olumlu yönelim ve rasyonel problem çözmeleri artırmaya yönelik eğitim programları hazırlanarak çocukların sosyal problem çözmelerindeki etkisi incelenebilir. Ebeveynlerin ve çocukların sosyal problem çözmelerini etkileyen diğer faktörlere ilişkin araştırmalar yapılabilir. Bu araştırma farklı eğitim basamaklarına devam eden ebeveyn ve çocuklarla yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir. İlgili literatür incelendiğinde ebeveynlerin sosyal problem çözme ile çocukların öz yeterlik ve benlik algıları arasındaki ilişkinin, sosyal problem çözme eğitiminin annelerin sosyal problem çözme ve çocuk ilişkisine etkisinin incelendiği araştırmalara rastlanmıştır. Bu araştırmada ebeveynlerin sosyal problem çözmelerinin çocukların sosyal problem çözmelerini yordaması incelenmiştir. Gelecekte ebeveynlerin sosyal problem çözmelerinin çocukların duyguları düzenleme, öfke durumlarını ve sosyal kural bilgilerini yordamasına yönelik araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Abraham, R., Twerski, R.A. and Schwartz, U. (2005). *Positive parenting*. NY: Pearson Company Inc.
- Bredenkamp, S., and Copple, C. (1997). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs*. Washington, DC: NAEYC.
- Brodeski, J. and Hembrough, M. (2007). *Improving social skill in young children. An action research project*. Degree of Master of Art in Teaching and Leadership. Saint Xavier Universty, Chicago, Illinois
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Crano, W.D. and Brewer, M.B. (2002). *Principles and methods of social research*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Crick, N.R. and Dodge, K.A. (1994). A review and reformulation of social information processing mechanisms in children's social adjustment. *Psychological Bulletin*, 115, 74-101. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.115.1.74>
- Çekici, F. (2009). *Problem çözme terapisine dayalı beceri geliştirme grubunun üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme becerileri, öfkeyle ilgili davranış ve düşünceler ile sürekli kaygı düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana, Türkiye.

- Dereli, E. (2016). Öğretmen -çocuk ilişkisinin çocukların sosyal yetkinlik-davranışları, sosyal problem çözme becerilerini yordaması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 70-87
- D'Zurilla, T.J., Nezu, A.M. and Maydeu-Olivares, A. (Eds.). (2002). *SPSI-R Social problem-solving inventory-revised*. North Tonawanda: Multi-Health Systems, Inc.
- D'Zurilla, T.J., Maydeu-Olivares, A. and Gallardo-Pujol, D. (2011). Predicting social problem solving using personality traits. *Personality and Individual Differences*, 50, 142-147. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.09.015>
- D' Zurilla, T.J., Nezu, A.M. and Maydeu-Olivares, A. (2004), Social problem solving: theory and assessment. Chang, E.C., D' Zurilla, T.J., Sanna, L.J. (Eds.), *Social Problem Solving: Theory, Research and Training*. Washington: American Psychological Association.
- D' Zurilla, T.J. and Nezu, A.M. (1990). Development and preliminary evaluation of the Social Problem Solving Inventory (SPSI), *Psychological Assessment*. *A Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 2, 156-163. <http://dx.doi.org/10.1037/1040-3590.2.2.156>
- D'Zurilla, T.J. and Chang, E.C.(1995). The relations between social problem solving and coping. *Cognitive Therapy and Research*, 19(5), 547-562. <https://doi.org/10.1007/BF02230513>
- D'Zurilla, T.J. and Nezu, A. M. (1999). Problem-solving therapy: A social competence approach to clinical intervention (2nd ed.) Edited by Edward C. Chang Thomas J. D'Zurilla Lawrence J. Sanna. *Social Problem Solving: Theory and Assessment*. Washington: American Psychological Association.
- Gresham, F. M. and Elliott, S. N. (1994). Assessment and classification of children's social skills: A review of methods and issues. *School Psychology Review*, 13, 292-301.
- Henderson, L., Banerjee, R., Smith, C. and Buell, S. (2000). Social anxiety, negative emotion, and social cognition in children: Results of social skills groups. Erişim Tarihi: 16.10.2018. <http://shyness.com/wp-content/social-cognition-children/>
- Heyman, G. and Gelman, S. (2003). The use of trait labels in making psychological inferences. *Child Development*, 70, 604-619. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00044>
- Heyman, G. and Gelman, S. (2000). Preschool children's use of trait labels to make inductive inferences. *Journal of Experimental Child Psychology*, 77, 1-19. <https://doi.org/10.1006/jecp.1999.2555>
- Hune, B.J. and Nelson, C.M.(2002). Effects of teaching a problem-solving strategy on preschool children with problem behavior. *Behavioral Disorders*, 27(3), 185-195. <https://doi.org/10.1177/019874290202700302>
- Joseps, G.E. and Strain, P.S.(2003). Comprehensive evidence- based social-emotional curricula for young children. An analysis of efficacious adoption potential. *Topics in Early Childhood Special Education*, 23(2), 62-73. <https://doi.org/10.1177/02711214030230020201>

- Khan, M.J., Younas, T. and Ashraf, S. (2016). Problem solving styles as predictor of life satisfaction among university students. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 31(1) 209-222.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın
- Kasik, L. and Gál, Z. (2016). Parents' and teachers' opinions of preschool children's social problem-solving and behavioural problems. *Early Child Development and Care*, 186 (10), 1632-1648.
<https://doi.org/10.1080/03004430.2015.1120297>
- Mantzicopoulos, P.Y. and Oh-Wang, Y. (1998). The relationship of psychosocial maturity to parenting quality and intellectual ability for American and Korean adolescents. *Contemporary Educational Psychology*, 23, 195-206.
<https://doi.org/10.1006/ceps.1997.0964>
- McCormick, S.P., Nezu, C.M., Nezu, A.M., Sherman, M., Davey, A. And Collins, B.N. (2014). Coping and social problem solving correlates of asthma control and quality of life. *Chronic Respiratory Disease*, 11(1), 15-21.
<https://doi.org/10.1177/1479972313516878>
- McDowell, D.J., Parke, R.D. and Spitzer, S. (2002). Parent and child cognitive representations of social situation and children's social competence. *Social Development*, 11, 469-486. <https://doi.org/10.1111/1467-9507.00211>
- McElroy, H.K. (2002). *Parents 'parental and general problem solving skills and their impact on child aggression* (Unpublished Master's Thesis). University of Alabama, Tuscaloosa, Alabama.
- McElroy, H.K. (2005). *Patterns in contextual risk factors for parent problem solving and child behavior: A test of a mediational model for the relation between parent risk factors and child behavior* (Unpublished Doctora Thesis). University of Alabama, Tuscaloosa, Alabama.
- Miller, S.R., Murry, V.M. and Brody, G. H. (2005). Parents' problem solving with preadolescents and its association with social withdrawal at school: Considering parents' stress and child gender. *Fathering*, 3(2), 147-163.
<https://doi.org/10.3149/fth.0302.147>
- Miller, S.R., Brody, G.H. and Murry, V.M. (2010). Mothers' and fathers' responsive problem solving with early adolescents: Do gender, shyness, and social acceptance make a difference? *Journal of Child and Family Studies*, 19(3), 298-307. <http://dx.doi.org/10.1007/s10826-009-9297-3>
- Nezu, C.M., Palmatier, A.D. and Nezu, A.N. (2004). Problem-solving therapy for caregivers. In E. C. Chang, T. J. D'Zurilla, and L. J. Sanna (Eds.), *Social problem solving: Theory, research, and training*. New York: American Psychological Association.
- Nezu, A. M., Nezu, C. M. and D'Zurilla, T. (2013). *Problem-solving therapy: A treatment manual*. New York: Springer Publishing Company.
- Pakaslahti, L., Spoo, I., Asplund-Peltola, R.L. and Keltikangas-Järvinen, L. (1996). Parents' social problem-solving strategies in families with aggressive and non-aggressive boys. *Aggressive behavior*, 22, 345-356.
[https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1098-2337](https://doi.org/10.1002/(SICI)1098-2337)
- Pickover, S. A. (2006). The relationship between attachment status and social problem solving in four and five year old children: A contemporaneous

- assessment (Unpublished Doctoral Thesis). Oakland University, Rochester, Michigan.
- Raikes, H.A. and Thompson, R.A. (2008) Attachment security and parenting quality predict children's problem-solving, attributions, and loneliness with peers. *Attachment and Human Development*, 10(3) 319-344.
<https://doi.org/10.1080/14616730802113620>
- Reiss, D. and Neiderhiser, J.M. (2000). The interplay of genetic influences and social processes in developmental theory: Specific mechanisms are coming into view. *Development and Psychopathology*, 12, 357-374
- Shokoohi- Yekta, M., Parand, A., Zamani, N., Lotfi, S. and Ayazi, M. (2011). Teaching problem-solving for parents: Effects on children's misbehavior. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30, 163-166.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.10.032>
- Strom, J.L. and Egede, L.E.(2012). The impact of social support on outcomes in adult patients with type 2 diabetes: A systematic review. *Current Diabetes Reports*, 12(6), 769-781. <https://doi.org/10.1007/s11892-012-0317-0>
- Webster-Stratton, C.(1990). Long-term follow-up of families with young conduct problem children: From preschool to grade school. *Journal of Clinical Child Psychology*, 19, 144-149. http://dx.doi.org/10.1207/s15374424jccp1902_6

Summary

Introduction

In early childhood, parents play an important role in the social development of their children in the areas such as speaking with their peers, interpersonal problem solving, participating in the plays with their peers, and organizing emotions in disruptive experiences. Children who have gained social skills are able to learn strategies that are necessary for a comfortable and positive interaction with their peers during their daily experiences at home and in school. However, children with more difficult temperament (such as hyperactivity, impulsivity, carelessness), abuse and confrontational families may experience difficulties such as conflict management, social skills, emotion regulation, social problem solving, and friendship. There is a relationship between the behaviors of the parents, other parental factors and the behavioral problems of the pre-school children. Many parental behaviors, such as parental roles, parenting style and punishment practices are connected to childhood aggressive behaviors. In addition, social cognition, such as parent's forms of assertiveness and problem-solving styles is also associated with children's aggressive behaviors.

The aim of the present study is to examine the relationships between parents' social problem solving skills and children's social problem solving skills. Besides, this study examines whether parents' social problem solving skills predict children's social problem solving skills with regard to preschool education.

Method

The sample of the research covers 4 and 5 years old children and parents of these children - attending state preschool educational institutions at Eskişehir city center in

Turkey. The sample of the study consisted of 324 children and parents of these children attending preschool education institutions of the Ministry of National Education in the 2018-2019 academic year in Eskişehir city center. The sample was selected with one of the purposive sampling methods, namely, Criterion Sampling Method. The present study was conducted with relational screening model and screening research models. Parent Social Problem Solving Scale was filled out by the parents of the participating children. Wally Child Social Problem-Solving Detective Game Test - was given to the children individually by the researcher. In the analyses of the data, the SPSS 21.00 program was used. The data were tested with Product-Moment Correlation Coefficient and multiple regression analysis. A personal information form developed by the researcher, - Social Problem Solving Scale developed by D'Zurilla et.al. (2002), and Wally Child Social Problem-Solving Detective Game Test developed by Webster-Stratton (1990) were utilized as data collection tools.

Results

According to the findings of the reserach, there is a positive correlation between parents' positive problem orientation and children's social problem solving of their peers ($r=.68$, $p<.01$) and adults ($r=.66$, $p<.01$). The study also displayed a negative correlation between negative problem orientation and social problem solving of their peers ($r=-.59$, $p<.01$) and adults ($r=-.59$, $p<.01$). The analyses show a positive correlation between rational problem solving and social problem solving of their peers ($r=.55$, $p<.01$) and adults ($r=.59$, $p<.01$). Also, there is a negative correlation between impulsive/careless problem solving and social problem solving of their peers ($r=-.56$, $p<.01$) and adults ($r=-.55$, $p<.01$). Smilary, there is a negative correlation between avoiding styled poblem solving and social problem solving of their peers - ($r=-.62$, $p<.01$) and adults ($r=-.64$, $p<.01$). Sub-dimensions of problem orientation showed 52.8% total variance in social problem solving of their peers. According to Independent Variables T-test results, the positive orientation subdimension predicted social problem solving of their peers ($\beta=.50$; $p<.01$), and negative orientation subdimension predicted social problem solving of their peers ($\beta=-.30$; $p<.01$). Sub-dimensions of problem solving styles showed 46.7% total variance in social problem solving of their peers. According to Independent Variables T-test results, rational problem solving style subdimension predicted social problem solving of their peers ($\beta=.23$; $p<.01$). Impulsive/ careless problem solving style subdimension predicted social problem solving of their peers ($\beta=-.20$; $p<.01$). Moreover, Avoiding problem solving style predicted social problem solving of their peers ($\beta=-.35$; $p<.01$). Sub-dimensions of problem orientation showed 51.3% total variance in social problem solving of their adults., Positive orientation subdimension predicted social problem solving of their adults ($\beta=.48$; $p<.01$). Whereas Negative orientation subdimension predicted social problem solving of their adults ($\beta=-.31$; $p<.01$). Sub-dimensions of problem solving styles indicated 49.5% total variance in social problem solving of their adults. -, Rational problem solving style subdimension predicted social problem solving of their adults ($\beta=.29$; $p<.01$), while Impulsive/ careless problem solving style subdimension predicted social problem solving of their adults ($\beta=-.14$; $p<.01$). furthermore, avoiding problem solving style predicted social problem solving of their adults ($\beta=-.37$; $p<.01$). Parents' total social problem solving scores indicated 54.7% total variance in total

childrens' social problem solving scores. -, Parents' total social problem solving scores predicted total childrens' social problem solving scores ($\beta = .74$; $p < .01$).

Discussion

In the study, it was observed that parents' social problem solving skills significantly predicted sub-dimensions of children's social problem solving. Based on this finding, it could be stated that parent social problem solving skills are significant factors for children's social problem solving skills. In social problem solving skills, children tend to use the strategies that their parent use. If the parent has a positive problem orientation, and rational problem solving style in her/his relationship with the child, then the child solves the problems with communication and uses active strategies in social problem solving. However, if the parent has a negative problem orientation, impulsive/ careless problem solving style, and avoiding problem solving style her/his relationship with the child, then the child resolves problems with conflict and they experience problems with negative social problem solving. It is possible for children not to acquire social problem solving skills. When the relevant literature is examined, positive correlations between positive problem orientation, rational problem solving style and, prosocial behavior, positive problem solving skills of children are found. Relevant literature also shows negative correlation between impulsive/careless problem solving style, and avoiding problem solving style and aggressive behavior. Furthermore, upon examining the relevant literature, it is observed that sub-dimensions of parents' social problem solving skills significantly predict sub-dimensions of children's social problem solving skills.

Pedagogical Implications

The participation of the parents should be ensured in training programs to improve children's social problem solving skills - Changing the ineffective perspectives of families on social problems and having them adapt - positive styles will contribute to their children's development of social problem solving skills.

Authors' Biodata / Yazar Bilgileri

Esra DERELİ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda Doçent Doktor olarak görev yapmaktadır. Çocuk gelişimi ve okul öncesi eğitimi alanında çalışmalar yürütmektedir.

Esra Dereli is an associate professor at Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Education, Department of Preschool Education. She has studies on child development and preschool education.